

În 1985, specialiștii muzeului nostru au luat parte la sesiunea științifică de rapoarte arheologice ținută la Tirgoviște, precum și la sesiunile științifice și simpozioanele organizate la Caransebeș, Constanța, Zalău, Turda, Moldova Veche, Suceava, Borsec, Miercurea-Ciuc. Reprezentanții ai muzeului au participat la congresele de arheologie de la Stuttgart (Tudor Soroceanu), Szekszárd și Donii Mila-novice (Gheorghe Lazarovici).

În 1986, membri ai personalului de specialitate al muzeului au fost prezenți cu 12 comunicări științifice la sesiunile și simpozioanele de specialitate din țară: sesiunea de rapoarte arheologice de la Deva, sesiunile și simpozioanele de la București, Caransebeș, Timișoara, Arad și Sibiu.

Muzeul de istorie al Transilvaniei a organizat în anul 1986 un număr de 6 simpozioane, cu următoarele tematici: „Unitatea și independența patriei — idealuri permanente ale poporului român”, „65 de ani de la făurirea P.C.R.”, „50 de ani de la procesul antifascist de la Brașov”, „600 de ani de la urcarea pe tron a marelui Mircea Voievod”, „Marea Unire”, „Republica la a 39-a aniversare”. S-a participat la 12 simpozioane ce au avut loc la Cluj-Napoca, iar la Cel de-al XI-lea Simpozion de informatică și conducere — Condif '86 — specialiști de la muzeul nostru au condus o secțiune privind aplicarea informaticii la arheologie.

Arheologii Constantin Pop și Dorin Alicu au luat parte la Cel de-al IX-lea Simpozion internațional de bronzuri antice desfășurat la Viena între 21—25 aprilie 1986.

*

Rezultat al activității specialiștilor de la Oficiul județean Cluj pentru patrimoniul cultural național, la 31 decembrie 1986 se înregistra un număr de 1.696.942 bunuri culturale. Oficiul a desfășurat sistematic activitatea de depistare, identificare și validare a noi bunuri culturale susceptibile de a face parte din patrimoniul cultural național, prin popularizarea Legii nr. 63/1974, expertize la magazinul „Consignația”, la anticariat sau solicitate de notariatul de stat, evidența monumentelor istorice, de artă, memoriale, a rezervațiilor naturale și arheologice.

Laboratorul zonal de conservare și restaurare de pe lângă Muzeul de Istorie al Transilvaniei a executat în anul 1986 conservarea a 1.648 bunuri muzeale, precum și restaurarea a 512 piese (metale — 354, ceramică — 127, textile — 4, pictură ulei — 6, pictură tempera — 4, lemn — 12, hîrtie — 1, restaurări cu caracter biologic — 4 piese. Se remarcă, dintre acestea, demontarea și restaurarea grupurilor statuare de pe turnurile Teatrului Național din Cluj-Napoca, lucrare ce continuă și în 1987.

IOSIF KOVÁCS
(1919—1984)

Știința istorică, învățămîntul și viața social-politică din România au pierdut, la 7 februarie 1984, pe unul dintre cei mai devotați slujitori ai lor, om de știință de mare erudiție, eminent și venerat profesor, activist credincios al partidului și statului nostru, Iosif Kovács.

S-a născut la 28 aprilie 1919 în satul Cruceni, comuna Foeni, județul Timiș. Studiile medii le-a făcut la Liceul „Emanoil Gojdu” din Oradea (1931—1939), unde a primit o pregătire filologică și istorică. Între anii 1941—1945 studiază la Universitatea din Cluj, unde își trece cu rezultate strălucite examenul de licență. După absolvire își pregătește teza de doctorat consacrată unei problematice care anunță viitoarele sale preocupări în domeniul istoriei sociale. Subiectul tezei susține în vara anului 1949, *Răscoala lui Gheorghe Doja în istoriografia și literatura maghiară*, și deschide largi perspective asupra unui domeniu căruia i-a rămas fidel toată viața.

Din anul 1949 își începe cariera didactică universitară, ocupînd postul de lector la Universitatea „Bolyai” din Cluj. Fiindu-i recunoscute meritele deosebite de dascăl și cercetător al trecutului, va fi numit în 1961 conferențiar, iar în 1975 profesor la catedra de istorie modernă universală a Facultății de Istorie și Filozofie a Universității „Babeș-Bolyai”. În paralel, Iosif Kovács a desfășurat o prodigioasă muncă de cercetare în cadrul Institutului de Istorie și Arheologie din Cluj-Napoca și al Muzeului de Istorie al Transilvaniei, în calitate de cercetător principal și șef de sector, respectiv șef de secție, îndrumînd elaborarea unor tratate, volume de studii și colecții de documente de mare importanță.

Grație calităților sale științifice și activității didactice remarcabile, în 1976 este ales prorector al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Ca profesor și prorector, Iosif Kovács, cu dăruire și cu pasiune, s-a dedicat educării și instruirii studenților, pentru promovarea politicii partidului în domeniul învățămîntului. Avînd reale calități de pedagog și o solidă pregătire științifică, a reușit să dea ceea ce era esențial și semnificativ în problematica cursurilor sale. Cu stilul său vibrant și clar, stîrnea interesul tuturor celor care îi audiau prelegerile. Astfel, profesorul Iosif Kovács a reușit să însușească tinerelor generații dragostea pentru istoria patriei, pentru înfrățirea tuturor fiilor patriei comune. În aceeași măsură s-a străduit profesorul Iosif Kovács să formeze deprinderi de cercetare științifică la studenții săi, atît în cadrul seminariilor speciale și cercurilor științifice, cît și al raporturilor de la om la om, stîndu-le la dispoziție cu multă generozitate ori de cîte ori era necesar, în timpul studiilor și după aceea. Tot pentru a veni în ajutorul studenților a elaborat ori a colaborat la întocmirea unor manuale și crestomații (*Prelegeri de istorie universală 1642—1918; Manual de istorie universală modernă; Culegere de texte pentru istoria universală. Epoca modernă*).

Meritul profesorului Iosif Kovács constă și în aceea că a condus perfecționarea cadrelor didactice din învățămîntul secundar și general și s-a angajat cu multă dăruire în îndrumarea tezelor întocmite de numeroși doctoranzi. Aceștia nu vor uita în mod sigur căldura, stăruința și priceperea cu care au fost sfătuiți și călăuziți de conducătorul lor științific.

Opera științifică a regretatului profesor Iosif Kovács se remarcă atît prin numărul impresionant de lucrări, cît și prin conținutul lor informativ și de idei, bazate fiind mai întotdeauna pe o bogată documentație de primă mînă, de arhivă îndeosebi. Domeniul său preferat, în care a elaborat un număr mare de lucrări, a fost acela al istoriei sociale, a vieții țărănimii. Abordînd problematica socială a destrămării feudalismului și a apariției relațiilor capitaliste în agricultură în perioada anterioară revoluției de la 1848 și pe aceea mai complexă a consolidării relațiilor capitaliste în agricultura Transilvaniei postrevoluționare, profesorul Kovács a realizat studii și cărți care denotă nu numai o profundă cunoaștere a faptelor, ci și o profundă înțelegere a fenomenelor mai adînci care impulsionează mersul istoriei, a rolului făuritorilor anonimi ai acesteia, a mulțimilor de țărani. Nu este deci întîmplător că spre această problematică s-au îndreptat convergent majoritatea cercetărilor istoricului Iosif Kovács (*Agitații țărănești din Munții Apuseni după răscoala lui Horea oglindite în documentele arhivelor comitatului Turda; Contribuții la cunoașterea mișcărilor țărănești în regiunea Cluj, după anul revoluționar 1848—1849 și cauzele lor; Mișcări țărănești în Munții Apuseni și împrejurimi între anii 1849 și 1854; Desființarea relațiilor feudale în Transilvania; ș.a.*).

Contribuții dintre cele mai remarcabile sînt cuprinse în sinteze ca *Istoria României* și *Din istoria Transilvaniei*. În ultimii ani ai vieții sale, cu mult zel și deosebită competență a colaborat, în calitate de autor și coresponsabil, la volumul al IV-lea al noului tratat de Istoria României. În afară de acestea, profesorul Iosif Kovács a desfășurat cercetări cu rezultate deosebite privind destrămarea monarhiei austro-ungare, făcînd de asemenea, cu un cert profit științific, incursiuni în trecutul scrisului istoric în legătură cu care a elaborat lucrări valoroase (*Unele aspecte ale problemei agrare în monarhia austro-ungară la începutul secolului al XX-lea (1900—1918); Românii din monarhia Habsburgilor și compromisul din 1867, respectiv N. Iorga, istoric al Transilvaniei; Avram Iancu în istoriografia maghiară; G. Barițiu, contemporan cu două secole*).

Profesorul Iosif Kovács s-a impus totodată și ca cercetător al istoriei și luptei comune a poporului român și a naționalității maghiare, ilustrativ pentru profilul omului de știință angajat idealurilor României socialiste (*Pagini luminoase din trecutul de luptă comună a românilor și maghiarilor; Uniți în edificarea viitorului; În slujba frăției dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare*).

Numele lui Iosif Kovács era cunoscut și în cercurile specialiștilor din străinătate, atât prin publicarea de studii peste hotare (în *Agrártörténeti Szemle*, *Zeitschrift für Geschichtswissenschaft*, *The American Historical Review*) sau în limbi străine în revistele din țară, cât și prin participarea la congrese, conferințe și simpozioane, la lucrările unor comisii mixte de istorici.

Profesorul Iosif Kovács a împlinit și o datorie față de cei mulți, iubitori și dornici să cunoască istoria, prin prezența sa în coloanele diferitelor publicații de largă circulație, reviste și ziare, prin ținerea a numeroase conferințe de popularizare ori prin colaborarea la emisiuni radiodifuzate.

Iosif Kovács a fost membru și vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, colaborator activ la îndrumarea unor reviste de specialitate ca *Acta Musei Napocensis*, *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj-Napoca*, *Studia Universitatis „Babeș-Bolyai”*. Făcând parte din consiliile științifice ale unor instituții de profil, a participat la conducerea activității acestora.

Vechi militant al Partidului Comunist Român, al cărui membru a fost din 1947, profesorul Iosif Kovács a desfășurat o amplă activitate obștească, promovind cu deosebit devotament transpunerea în fapt a programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, realizarea consecventă a politicii naționale preconizate de conducerea de partid și de stat, contribuind la întărirea unității de aspirații a întregului popor.

Iosif Kovács a îndeplinit funcții înalte în conducerea de partid și de stat. A fost membru al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, deputat în Marea Adunare Națională și vicepreședinte al Consiliului de Stat.

În semn de recunoaștere a meritelor sale științifice și didactice, a celor dobândite pe tărâm social-obștesc, lui Iosif Kovács i-au fost conferite înalte ordine și medalii ale Republicii Socialiste România.

Pentru tot ceea ce a reprezentat profesorul și omul de știință Iosif Kovács, tovarășii și colegii, în mijlocul cărora i-a plăcut să se afle, studenții și discipolii săi, îi simt, cu nețărmurită durere, lipsa din mijlocul lor, păstrându-i neștersă amintirea.

ȘTEFAN CSUCSUJA

NICOLAE VLASSA
(1934—1984)

La 3 martie 1984 a încetat din viață, după o grea suferință, Nicolae Vlassa, șeful secției de istorie străveche a muzeului nostru. Disparația lui a însemnat o grea pierdere pentru instituția în cadrul căreia și-a desfășurat activitatea, pentru domeniul de specialitate căruia i-a închinat o viață de cercetător și al cărui strălucit reprezentant s-a dovedit a fi, pentru toți colegii de muncă.

Nicolae Vlassa s-a născut la Iernut (județul Mureș), în 20 noiembrie 1934. Începându-și studiile în comuna natală, le-a continuat în Tîrgu-Mureș, la Liceul teoretic „Al. Papiu-Ilarian” și le-a absolvit în anul 1952. A urmat apoi cursurile Facultății de istorie-filologie a Universității „V. Babeș” din Cluj, pe care a terminat-o în 1957. În anul 1978 a dobândit titlul științific de doctor în științe istorice.

Încă din adolescență, Nicolae Vlassa a fost atras de arheologie. Ca elev, a participat la săpăturile arheologice de la Cristești, Lechința de Mureș și Morești. În anii de studii universitare, această pasiune a sa a dobândit un suport științific din ce în ce mai solid, îngemănându-se și cu o intensificare treptată a activității arheologice. El a efectuat, în acea vreme, săpături în zona deja explorată, căreia i-a adăugat noi șantiere. Astfel, a lucrat pe șantierele de la Morești, Cipău—Gîrle, Cipău—ICIA, Soporul de Cîmpie, Lechința de Mureș, încredințându-i-se chiar, încă în studenție și, apoi, ca absolvent, responsabilitatea unor șantiere arheologice: Cipău—Gară, Cipău—Gîrle, Sărătel, Gura Baciului, Tărtăria, Cheile Turzii, Cheile Aiudului ș.a. De asemenea, a făcut parte din numeroase colective de cercetare, dintre care le amintim pe cele ale șantiierelor arheologice Soporul de Cîmpie, Lechința de Mureș, Grădiște, Dăbica.